

Vivaldiho Argippo

Na podzim roku 1730 zazněla v Praze poprvé Vivaldiho opera Argippo. Tato opera byla považována za ztracenou až do doby, než ji objevil a nově zrekonstruoval Ondřej Macek. Ve svém rozhovoru pro Opus Musicum (Perutková, 2007) popisuje, jak se k samotné rekonstrukci dostal: „Loni na podzim jsem se dostal k notovému materiálu a posléze k poslechu nahrávky torza opery jaroměřického kapelníka a skladatele Františka Míči o původu Jaroměřic. v celé řadě Míčových árií jsem překvapivě pozoroval, a slyšel tak nápadné názvuky na Vivaldiho.“ Vivaldi se tak pravděpodobně setkal s Questenberkem ve Vídni, protože neexistuje zatím žádná přímá souvislost mezi Vivaldim a Jaroměřicemi.

Autorka ve své studii (Perutková, 2008) uvádí, že Macek svoji rekonstrukci začal v Regenesburgu v Drážďanech. Dvě árie objevil ve Vivaldiho dřívějších operách – Attenaide z r. 1729, SIROE, REDIPERSIA z r. 1727 (později byla árie objevena i v opeře Farnace v Pávii z r. 1731). Zbýlých 7 árií našel ve svazku Vivaldiho árií uloženém v Regenesburgu. Dochovala se přesně polovina árií v originálním znění. Chybějící árie se museli doplnit na základě dochovaného libreta.

Opera Argippo byla rekonstruována na principu pasticcia a byla tvořena výhradně z Vivaldiho árií. Árie z Vivaldiho opery musely být přetextovány. Ondřej Macek ve svém rozhovoru uvádí 3 roviny přetextování:

- a) rovina technická – původní metrika textu musí odpovídat metrice textu nového
- b) rovina obsahová – musí odpovídat nálada, afekt a koloratura
- c) rovina praktická – hlasový rozsah zpěváků

K přetextování se tedy musely vybrat takové árie, které odpovídaly libretu po stránce metrické a afektové. Recitativy se musely dokonponovat.

Premiéra zrekonstruované opery se hrála v Praze ve Španělském sále 8. května 2008. Repríza proběhla 28. července 2008 ve Vranovském sále předků. Opera byla hrána souborem Hofmusicí (Dvorní hudebníci. Barokní kapela složená z mladých hudebníků). V Praze bylo plné obsazení souboru, bohužel byla horší akustika než při představení na Vranově.

Další reprízy opery Argippo proběhly 6. června, 3. a 18. října v Českém Krumlově, a 23. října v Benátkách.

Dále se autorka studie věnuje ději opery: „Děj Vivaldiho Argippa je zcela charakteristický pro barokní operu; jde o konflikt mezi ctí, láskou a žárlivostí, přičemž příčinou tohoto konfliktu je záměna postav. Opera se odehrává v tehdy velmi oblíbeném exotickém prostředí Orientu. Libreto je velmi zhuštěné, oproti některým dobovým operním textům mimořádně dramatické a citově vypjaté.“ (Perutková, 2008:28) Opera má poměrně málo postav - Argippo – král, Zanaida – dcera velkého mogula, Osira – žena Argippa, Tsifaro – velký mogul, Silvero – urozený mladík.

Opera je netypická tím, že hned první dvě árie jsou velmi dramatické, vzrušené. Citově vypjaté árie bývají spíše na konci dějství. Árie pocházejí z Regensburku, je tedy jisté, že Vivaldi takový úvod napsal. Vivaldi tím tak porušuje pravidlo, že árie s podobným afektem by neměly následovat hned po sobě.

Ze studie autorky se také dozvídáme, co obsahují jednotlivá dějství. Uvádí, že v prvním dějství následují již zmíněné velmi dramatické a citově vypjaté árie. V árii můžeme najít typické barokní figury jako např. klamně spoje a koruny pro vyjádření hněvu, chromatické postupy pro větší dramatickosti. V prvním dějství bylo také použito pohyblivých kulís (loď, změna kulís). Typická je i nápodoba přírody, která je vyjádřena zobcovými flétnami v árii Argippa.

Druhému dějství dominuje recitativ secco, který je nejdělnější z celé opery. Opravdu se zdá velmi dlouhý. Závěr druhého dějství vyjadřuje árie, která je typická pro Da Capo árii – doufá se v lepší konec, problém je bagatelizován. Poslední árie druhého dějství je v pastorální a metaforické rovině, jak uvádí autorka studie (Perutková, 2008).

Ve třetím dějství dochází k vyvrcholení opery. Árie jsou velmi vzrušené a dramatické. Poslední árie dějství je plná naděje v dobrý konec. Přichází sbor a se závěrečným sborem i konec opery. Zajímavostí je, že melodie sboru je velmi podobná vánoční koledě Slyšte, slyšte pastuškové. I přesto, že je to velmi dobře slyšitelné, sama jsem si tohoto nápěvu všimla až po přečtení této studie. Měla jsem možnost vidět představení z barokního divadla v Českém Krumlově. Nejvíce mě zaujaly první dvě árie, které jsou opravdu velmi vzrušené. Celkový dojem opery byl výborný.

Obsazení

Argippo: Astrid Monika Hofer, Veronika Mráčková Fučíková
(mezzosoprán)

Zanaida: Pavla Štěpničková (mezzosoprán)

Osira: Jana Bínová Koucká (soprán)

Silvero: Barbora Sojková (soprán)

Tisifaro: Zdeněk Kapl (baryton)

Režie a barokní gestika: Zuzana Vrbová

Soprán: Olga Krumpholzová, Alena Máčová

Alt: Lenka Jakubcová, Markéta Růžičková

Tenor: Pavel Valenta, Václav Čížek

Bas: Ivo Michl (asistent režie), Jan Honek

Kostýmní výprava: o. s. Teatro alla Moda. Kostýmy sólistů (Argippo, Tisifaro, Zanaida, Silvero) dle návrhů D. A. Bertoliho vytvořila Milena Kamlachová. Ostatní kostýmy a rekvizity byly zapůjčeny z fundusu Národního divadla a Nadace barokního divadla zámku Český Krumlov.

Použitá literatura:

Perutková, Jana. Vivaldiho Argippo. Pohled na rekonstrukci opery při příležitosti její obnovené světové premiéry. *Opus musicum*, Brno: Opus musicum, 40. ročník, č. 4, od s. 28 – 31. 2008.

Perutková, Jana. Vivaldiho pražská opera Argippo znovuzrozená. Rozhovor. *Opus musicum Hudební revue*, Brno : Opus musicum, o.p.s., 39. ročník, č. 4, od s. 20-22, 2 s. ISSN 0862-8505. 2007.